

ulice” i posoljeno Dickensovim realizmom. Siromašni jetim se zaljubljuje u siromašnu djevojčicu (isto tako jetima) koju uzdržava bogati mecena, dječak je voli cijelo vrijeme i čini enormne napore (koji, dakako, ne izlaze iz okvira prirodnog morala) da je dobije, a sve je to organizirano u najbanalnijoj od svih mogućih formi – tv-kvizu.

Tu je svakako i epistemološki momenat. Nasuprot filmovima koji prepotentno mistificiraju fenomen znanja (kao na primjer „Beautiful Mind” ili „Proof”), „Miloner sa ulice” je ovom problemu prišao lakonski: iza svakog našeg fundamentalnog znanja i svih velikih odgovora stoji neko mučno iskustvo (Džemalovi odgovori na kvizu objašnjeni su mučnim scenama iz njegovog djetinjstva). No, da ne otkrijemo previše!

Parafrazirajući Hitchcocka, koji je u svoju filantropiju uvrstio pružanje ljudima onoga što oni žele (u Hitchcockovom slučaju užasa i straha), recimo da je „Milioner sa ulice” vrhunski filantropski film. Ljudi žele film koji evocira neka sretna vremena kada su gledali filmove i čitali knjige, ne pitajući se šta oni znače. Ljudi žele Dickensa, a filantropski režiseri, poput Boylea, tu su da im ga daju.

Samedin KADIĆ

KUTIJA TAJNI O SKORO ZABORAVLJENIM PJESMAMA

Damir Imamović Trio, Abrašević Live, 2009.

Damir Imamović, ostavlja svoje slušaocce u uvjerenju, kako će se od njega imati nadati čemu, jer je u eri opšte estradizacije rijetki mladi čovjek koji sevdah pjeva na „način saza”. Dakle, sa izvjesnom dozom nazalnosti i konstantnim „klizanjem” po mekamima. A, to svakako, nije baš komercijalno.

No, odakle je sve počelo, šaputavo govori bajkovita pripovijest iz pera Meline Kamerić:

„Jednom davno jedna djevojčica po imenu Farah, koja je divno pjevala, nagovorila je svoga prijatelja filozofa Damira da zajedno otvore kutiju tajni o skoro zaboravljenim pjesmama.“

I sasvim sigurno da su Farah Tahirbegović i još neki ljudi koji si vjerovali u istu stvar, Damiru podarili krila na kojima su, svi skupa, mogli izmaštavati jedan novi svijet sevdaha, tj. zaviriti djetinje iskreno i radoznalo u kutiju tajni.

U toj kutiji, sasvim sigurno je bila zagubljena mnoga lirska epopeja koja u međuvremenu živi svoju blijeđu presliku.

Dakle, Damira je, prije, otvorila iskrena drugarska situacija nego li familijarni background.

No, u mnogim razgovorima sa ljudima od tridesetak ljeta, čuje se jedno vrlo banalno ali utemeljeno pitanje: Zašto, uopšte, mladi ljudi pjevaju sevdah? Odnosno, kako da se nisu prije navukli na neke supkulturalne trendove? Možda je to neki retro? Mogla bi biti i nesposobnost da se promaknu neki novi tokovi?

Ipak, Damir u svijet sevdaha dolazi iz onog esencijalnog urbanog miljea, kojemu ova pjesma i duguje svoje postojanje, za razliku od većine pjevača sevdaha koji paticipiraju u svemu tome shodno svojim konzervativnim pobudama. I, to se da osjetiti, jer rijetko ko ulazi danas u polje sevdaha sa svim tim iskustvom odrastanja kroz alternativne muzičke izražaje, kakvo Damir posjeduje, dajući bosanskoj poravnoj pjesmi novu notu urbanosti.

Dakle, ne sa odgovornošću za socijalni poredak već predanošću kojom se propituju margine vlastite ličnosti, sa zbiljskim odnosom prema tradiciji kao „monumentom“ sadašnjosti i manirom pjesničke depersonalizacije subjekta, kako to kaže T. S. Eliot.

Zbog toga je sevdah danas, prije, kreacijska muzika negoli muzika interpretatora; bez zaloga new agea i nekog domaćeg ovaploćenja Nusrata Fateh Ali Khana ili Dhafera Youssefa.

Možda je filozof Giorgio Agamben ponajbolje postavio jednadžbu koja će i u ovom slučaju poroditi precizan odgovor. On, iako služeći se materenskim italijanskim, govori o nama sasvim prihvatljivom trilateralnom pojmu *tradizione – traduzione – tradimento*. Dakle: prenos/prevod – prošlost(i) iz sadašnjosti – i efekat izdaje. Walter Benjamin to kaže ovako: „Da bi dio prošlosti bio dodirnut sadašnjim trenutkom, među njima ne smije biti kontinuiteta“. Sluti li vam ovo na prvorazrednu i, ipak, društveno odgovornu lekciju!?

No, bilo je tek pitanje vremena, kada će stići optužbe, kako Damir iznevjerava tradiciju predaka. Nedavno je ovome prilog dao „monopolista“ na sevdah, harmonikaš Omer Pobrić.

No, posljednji intelektualac zapada, kako se komplementiralo Walteru Benjaminu je rekao svoje. Naravno, i Omer Pobrić je rekao što je imao.

Sasvim sigurno da može biti bolno, to što Damir samom svojom prisutnošću na sceni problematizira matricu kao bilo tradicije! Iako se, u suštini, tradiciji najčešće imputira kroz naknadna (*ne*)čitanja?

Biće i da su ljudi u Bosni i Hercegovini usljed sveopće halabuke zagluvjeli za jedan senzibiliziran izraz sevdalinke. Ali, kad smo već god slušanja, slovenački psihoanalitičar Mladen Dolar, sugerije da glas supstituiraju biće, praveći odnos sa vlastitim glasom kao odašiljačem nečega što je izvan teksta. Navodeći primjer stereotipne predaje o italijanskim vojnicima, koji se ne odazivaju na naredbu, prepoznajući opernost u glasu zapovjednika, on kaže, parafraziram: Italijanski vojnici su operetni junaci – jer prepoznaju glas? A, kako hvatati glas između duše i tijela možda ponajbolje govori

antologijska scena u kojoj Julija sa prozora prepoznaje Romea po glasu, u bašti i u noći.

Za kraj, napomenimo i da prvi snimci ovdašnjega muzičkoga folklora potiču iz 1907. i 1908., zahvaljujući *Deutsche Grammophonu*. Na tim snimcima ima svega, čak i pjesama na ladinu jeziku. No, nakon sto godina mi morimo iste muke. Uglavnom, nedostaje, čulne predstave o izvođenju sevdaha koje je bilo „uvjetovano“ sazom a ne temperovanošću harmonike, kao i cijela jedna barokno kitnjasta tradicija melizama, koja sasvim sigurno nije ova koju, uglavnom, slušamo a koja prije priliči tradiciji gange.

Tome u prilog Damir Imamović Trio (u kojem svira skupa sa violinistom Vanjom Radojom i kontrabasistom Edvinom Hadžićem) je ne tako davno objavio i svoj drugi CD *Abrašević Live*, snimljen na koncertu u OKC *Abrašević* u Mostaru. I tu se može čuti štošta od glagoljive atmosfere koja obično prati njihove koncerte, kao i jedno umjetničko odrastanje benda.

Mersid RAMIČEVIĆ

KUDSI ERGUNER

Kudsi Erguner, Ottomanian

Malo je vjerovatno da desetine hiljada fanova *Tri Hafiza*, odnosno, zaljubljenika skaredne pseudoorijentalne neofolk prakse, zna kolika su i kakva sve imena iz svijeta ozbiljne, jazz i world fusion muzike pohodila Sarajevo u godinama za nama. Biće da isti oni koji se duhom vode za mjesečevim horizontom sumraka i ne pretpostavljaju kako je, uglavnom u medijaciji jazz festa, u Sarajevu boravilo mnoštvo onih baštinika istinskog arapsko-osmansko-perzijskoga miljea za kojim čezne duša Bošnjakova. Spomenimo samo neka imena: Kudsi Erguner, Dhafer Youssef (čak u dva navrata, sa tri koncerta), Aziza Mustafa Zadeh (u tri navrata!), Anouar Brahem, Barbaros Erköse, Mercan Dede...

Na tragu prologa iz Mesneviije, začete simboličkim poglavljem o naju, kosmičku dubinu Rumijeve trske mi ćemo prizemiti